

POUČENIE Z MINULOSTI

Koronavírus je témou dnešných dní. Na tomto mieste je zbytočné rozoberať spoločenské, medicínske a možno prekvapivo i tie hospodárske dopady. Týchto informácií je dostupných naokolo dosť a dosť. Zámerom je poskytnúť náhľad na podobné situácie v minulosti a možnosti na zváženie, ako s prepacom naložiť.

V prvom rade, z pohľadu investícií je treba si uvedomiť, že sa jedná o situáciu, ktorá tu už bola viackrát

Prepady na kapitálových trhoch nie sú neobvyklé, len sa mení spúšťač. To, čo prepád spustí, je zakaždým niečo iné, ale vždy sa jedná o príčinu, ktorú nikto nepredikoval, nečakané riziko, čiernu labuť, ktorá do hospodárstva vnesie nejaký šok. Naň ekonomika reaguje spomaľovaním svojho výkonu a poklesom. A pretože:

- na trhoch sú prítomní investori, ktorí tvárou tvár poklesu hodnoty ich aktív panikária, spolu so špekulantami, obchodujúci s predpokladom ďalšieho rastu s tzv. pákou (investujú požičané peniaze), ktorá ale „ide“ vďaka poklesu proti nim a „luxuje“ im účty,
- budúce nižšie príjmy firiem vedú k preceňovaniu ceny, za ktorú sú si investori ochotní podiel vo firme kúpiť,
- a k tomu sa s rozvojom rizikovo vážených portfólií, riadených počítačovými algoritmi, automaticky generujúcich pri poklesoch predajné pokyny, ktoré volatilitu trhov ešte zvyšujú,

sú dôsledkom výpredaja a prepád ceny aktív.

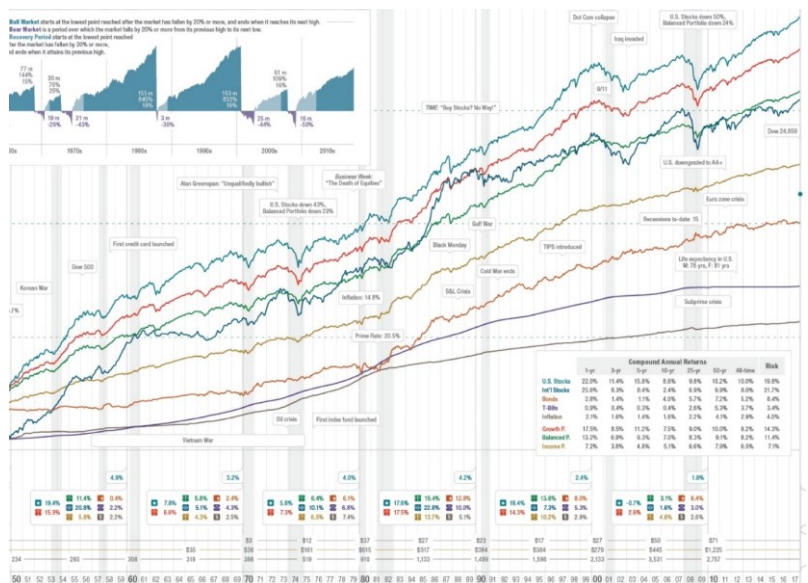
Stále sa niečo deje

To, čo je kľúčové, je uvedomiť si v takejto situácii, že ľudia sú vynaliezaví a prispôsobujú sa. Keď už sa v minulosti stalo čokoľvek, vždy si poradili. Pozrite sa na priložený graf, ukazujúci posledných 70 rokov histórie. (Zdroj je CRSP a The University of Chicago Booth School of Business.)

1. Vždy sa „niečo“ dialo.
2. A vždy si ľudia poradili.
3. A vždy trhy následne rástli.

Ešte raz, potom čo sa problém vyrieši, trhy začnú rásť.

Nerád operujem s pocitmi, pracujem s faktami, preto sa podme spoločne pozrieť na to, čo sa skutočne dialo potom, čo došlo k tzv. crash - masívnemu prepadu trhov.

Poklesy a oživenie

Ako dlho trvalo, než sa trhy spamätali? Konkrétne dáta opäť môžete vidieť na vloženom obrázku, pričom hodnoty vyjadrujú vývoj indexu S&P 500 1.

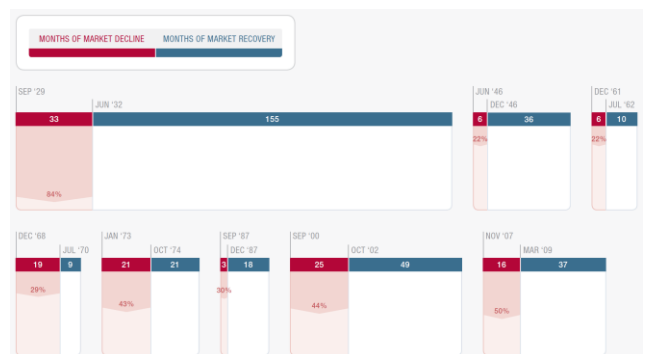
Čo si môžete predstaviť pod pojmom „trhy sa spamätali“? Je tým myslené, ako dlho trvalo, než hodnota aktív dosiahla rovnej výšky ako pred prepacom.

Na pripojenom obrázku môžete odčítať informáciu, ako dlho trh (index S&P 500) klesal, o koľko celkovo klesol a koľko mesiacov mu trval návrat na predrepádové hodnoty.

Len by som tu rád pripomenul, že sa jedná o „crash“ situáciu. Teraz v takej situácii nie sme.

Vezmeme to konkrétne²

- Najhoršia možná varianta, zainvestovali ste tesne pred prepacom v októbri 2007.
- Behom 16 mes. z vašich investovaných 100 000 Eur bolo 50 000 Eur.
- Pokiaľ ste boli trepezliví, za 3 roky ste mali opäť 100 000 Eur.
- A dnes? Dnes by ste mali majetok v hodnote 149 000 Eur. To zodpovedá výnosu cca 2,8% p.a.
- Alternatívy? Bankový vklad? Pokiaľ by ste otvorili 1-ročný bankový vklad, hodnota vkladu by teraz bola 119 000 Eur, teda výnos 1,2% p.a.³
- Alternatívy? Vložiť na dne prepadu? Pokiaľ by ste vložili vo februári 2009 100 000 Kč, dnes by ste vybrali 313 000, to zodpovedá 10,8% p.a.

Závery

1. Z konkrétnych čísel je zrejme, že trhy i po tých najväčších prepadoch, ktoré poznáme, pomerne rýchlo narástli naspäť.
2. Straty mal ten, kto predal a nebol trepezlivý.
3. I napriek aktuálnemu prepadu, akciové investície nesú výnos.
4. Kto využíva príležitosti, zarába výrazne viac.

¹ Zdroj dát a grafiky je CRSP Inc. a The University of Chicago Booth School of Business. S&P 500 je akciový index, zahŕňajúci 500 najväčších spoločností, obchodovaných na NYSE a NASDAQ.

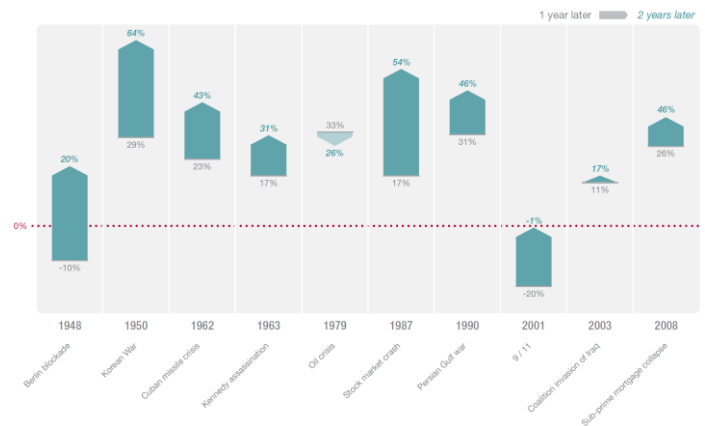
² Výpočty autora, k dátumu 20.3.2020. Podkladové dáta prevzaté z finance.yahoo.com. Výpočty sú matematicky z dôvodu prehľadnosti zaokrúhľované na celé státisíce, príp. na jedno desatinné miesto v prípade percent.

³ Databáza časových rad Úrokové miery z vkladov (stav) – EUR, Vklady domácností, Vklady s dohodnutou splatnosťou do 2 rokov, Národná banka Slovenska. Výpočty autora. Predpokladaná zrážková daň z príjmu 19%.

Potenciál situácie

Pokiaľ sme sa venovali dĺžke poklesov a oživenia, ako na tom bola dynamika rastu? Pokiaľ sa pozriete na úvodný graf, je z neho zjavné, že po prepade následuje pomerne rýchle oživenie, ktoré sa v čase sploštuje. Pokiaľ sa zameriame na prvé dva roky, opäť cez index S&P 500, je zjavné, že následné rasty po prekonaní „crash“ sú naozaj dynamické.

Pri znalostiach reálnej minulosti je zrejmé, že je treba si položiť otázku, či súčasná situácia nie je zaujímavou investičnou príležitosťou.

VYUŽIŤ AKTUÁLNU SITUÁCIU?

Nikto z nás nie je schopný predikovať budúcnosť. Mnoho dejov sa v histórii, aj keď v iných kulisách, opakuje.

Teda, je teraz správna doba dokupovať aktíva za výrazne nižšiu cenu, než bola pred mesiacom?

Trpezlivosť

Nevieme, či je pokles už na svojom dne. Kľudne trh môže dostať nejakú ďalšiu negatívnu informáciu a môže ešte poklesnúť. Preto si nemyslím, že by bolo vhodné teraz vziať jednorazové prostriedky a nakupovať. Ale ponúka sa možnosť rozložiť nákupy do niekoľkých tranží. Situácia okolo koronavírusu by sa podľa predikcií epidemiológov mala behom 2-3 mesiacov ukľudniť, následne bude nejakú dobu trvať, než sa spočítajú škody na hospodárstve a bude známy celkový účet epidémie. Preto by sme investície rozložili do minimálne 3, ale radšej 6 a viac tranží po 3-4 týždňoch za sebou.

Budúcnosť praje pripraveným.

So znalosťou histórie sa domnievam, že využiť aktuálnu situáciu môže byť zaujímavé.

Ako?

Postupným doinvestovaním. Využiť aktuálnu situáciu k nákupom aktív za nižšiu cenu. Rozdeliť prostriedky na 3-12 častí a investovať po 3-4 týždňoch po sebe. Pokiaľ nemáte dosť prostriedkov, ponúka sa možnosť aspoň zvážiť, po obmedzenú dobu, navýšenie svojich pravidelných vkladov. Každá koruna sa počíta. Alebo je možnosť vložiť prostriedky len do jadra investície a tým znížiť minimálny nutný objem vkladu. Možností je viac.

Ale!

Pri investovaní vždy platí, že musí byť v súlade s cieľom investora. Dôrazne odporúčam, aby ste v prípade investovania svoj zámer a jeho vhodnosť, spolu s rozložením konkrétnej investície, konzultovali so svojim investičným poradcom. Medzi špekuláciou a investíciou je veľký rozdiel.

Nevyhnutný disclaimer

Informácie, komentáre a analýzy uvedené v tomto materiálu poskytujú len všeobecné informácie a sú osobným názorom autora. Nepredstavuje ponuku k nákupu či predaju finančných nástrojov. Zmiené finančné nástroje alebo stratégie nemusia byť vhodné pre každého investora. Názory, komentáre, odporúčania v analýze uvedené neberú do úvahy situáciu a osobné pomery jednotlivých osôb, ich finančnú situáciu, znalosti, skúsenosti, ciele alebo potreby a ich zámerom nie je odporučiť konkrétne finančné nástroje alebo stratégie konkrétnym investorom. Analýza by nemala byť jediným podkladom pre investičné rozhodnutie.

Investor by mal využiť konkrétne odborné posúdenie, vrátane daňového poradenstva, o vhodnosti investícií do akýchkoľvek finančných nástrojov, iných investícií alebo investičných stratégií v danej analýze zmienených alebo odporučených v analýze.

Hodnota, cena či príjem z investičných nástrojov sa môže meniť, môže rásť, ale i klesať, alebo byť ovplyvnená pohybom zmenových kurzov. Úspešné investície v minulosti neindikujú ani nezaručujú priaznivé výsledky do budúcnosti.